

Tjänsteskrivelse

2026-04-16

Daniella Bouyer-Lindén | Enhetschef

Dnr 188963

0734-647410 |

daniella.linden@bollebygd.se

Insatser utan behovsprövning (IUB) - Familjebehandling**Förslag till beslut**

Socialnämnden beslutar att införa familjebehandling som en insats utan behovsprövning enligt 11 kap. 5 § Socialtjänstlagen (2025:400), i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutet ska gälla från och med den 1 september 2026.

Ärendet**Sammanfattning**

Förvaltningen föreslår att familjebehandling införs som en insats utan behovsprövning i Bollebygds kommun. Syftet är att öka tillgängligheten till tidigt och förebyggande stöd för familjer och barn, sänka trösklarna till socialtjänsten samt stärka barnets bästa. Förslaget ligger i linje med den nya socialtjänstlagen (2025:400), nationella rekommendationer från Socialstyrelsen och SKR samt kommunens ökade behov av lättillgängliga öppna insatser.

Bakgrund

Den 1 juli 2025 trädde den nya socialtjänstlagen (2025:400) i kraft. Lagen syftar till att skapa en mer tillgänglig, flexibel och förebyggande socialtjänst. En central förändring är att kommuner ges möjlighet att erbjuda vissa insatser utan behovsprövning. Genom öppna insatser utan behovsprövning kan socialtjänsten nå

familjer och barn i ett tidigt skede, innan svårigheter utvecklas till mer omfattande problem såsom skolfrånvaro, psykisk ohälsa eller behov av placering. Erfarenheter visar att tidiga insatser är både mer effektiva och mer kostnadseffektiva än senare ingripanden. Efterfrågan på servicesamtal i kommunen har ökat markant vilket indikerar ett tydligt behov av lättillgängligt stöd.

Syfte och mål

Syftet att införa familjebehandling som en insats utan behovsprövning är att förbättra tillgången till tidigt och förebyggande stöd för familjer och barn genom att sänka trösklarna till socialtjänsten. Genom att avskaffa kravet på föregående utredning kan kommunen nå familjer i ett tidigare skede och därigenom minska risken för att svårigheter utvecklas till mer omfattande problem. Målet är att möjliggöra snabb och trygg tillgång till stöd, stärka barnets bästa genom tidiga insatser, minska upplevt stigma vid kontakt med socialtjänsten samt utveckla det förebyggande arbetet i enlighet med nationella riktlinjer och det ökade behovet av lättillgängliga stödinsatser i kommunen.

Dokumentation och rättssäkerhet

Individuell dokumentation ska ske i enlighet med gällande lagstiftning för att möjliggöra uppföljning av mål, insatsens genomförande och närvaro. Den nya socialtjänstlagen innebär skärpta dokumentationskrav, där huvudregeln är att samtliga insatser ska dokumenteras, även öppna insatser. Med hänsyn till rättssäkerhet, kvalitet och spårbarhet föreslås därför att dokumentationskravet inte undantas för familjebehandling, då de undantag som lagen medger inte bedöms vara tillämpliga för denna insats. Deltagare som uttrycker oro för dokumentation ska informeras om möjligheten till alternativa öppna insatser.

Insatsens omfattning och genomförande

Familjebehandling:

- Målgrupp: Föräldrar och deras barn och ungdomar i åldrarna 0-21 år som önskar stöd i föräldraskapet eller med familjerelationerna.
- Villkor:
 - Barn och ungdomar 0-21 år, folkbokförda i Bollebygds kommun.
 - Föräldrar till barn och ungdomar 0-21 år, blivande föräldrar, bonusföräldrar eller annan viktig vuxen runt barnet, där barnet är folkbokfört i Bollebygds kommun.
 - Insatsen bedöms lämplig att ge till barn mellan 15-18 år utan vårdnadshavares samtycke.
- Innehåll och genomförande: Familjebehandling erbjuds genom stödsamtal med familjebehandlare, individuellt eller i familjesamtal, med eller utan manualbaserade arbetssätt. Insatsen syftar till att stärka föräldraförmåga och förbättra familjens samspel.
- Dokumentation: Individuell dokumentation krävs för att följa upp individuella mål, behov och närvaro.

Riskbedömning och åtgärder

I samband med genomförd risk- och konsekvensanalys identifierades risker kopplade till arbetsbelastning, förändrade arbetssätt och samverkan. För att minska dessa risker föreslås stöd från metodhandledare, omfördelning av arbetsuppgifter, framtagande av en gemensam arbetsmodell, kontinuerliga avstämningar samt vid behov förstärkt bemanning. Uppföljning sker inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Ekonomiska förutsättningar

Bedömningen är att åtgärden inte förväntas medföra någon ökad ekonomisk påverkan. En eventuell ökad arbetsbelastning i ett inledande skede bedöms kunna hanteras genom statsbidrag. På längre sikt bedöms åtgärden bidra till minskade kostnader, främst genom ett minskat behov av placeringar. Därutöver bedöms åtgärden kunna skapa förutsättningar för en omfördelning av resurser från myndighetsutövning till verkställighet.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att förslaget är väl förenligt med den nya socialtjänstlagens intentioner om tidiga, tillgängliga och förebyggande insatser. Genom att erbjuda familjebehandling som en insats utan behovsprövning skapas bättre förutsättningar att nå familjer i ett tidigt skede, vilket minskar risken för att problematik fördjupas och senare kräver mer omfattande och resurskrävande insatser. Tidiga stödinsatser bedöms ha positiva samhällsekonomiska effekter genom minskat behov av placeringar, minskad skolfrånvaro samt minskad risk för psykisk ohälsa hos barn och unga. Förslaget bidrar även till ökad tillgänglighet, minskat stigma kring kontakt med socialtjänsten och ett stärkt barnrättsperspektiv, där barnets bästa kan tillgodoses genom snabbare och proportionerliga insatser. Sammantaget bedömer förvaltningen att införandet utgör ett strategiskt, långsiktigt och kostnadseffektivt ställningstagande som stärker kommunens förebyggande arbete och bidrar till en hållbar och barnfokuserad socialtjänst i Bollebygds kommun.

Barnkonsekvensanalys

Förslaget bedöms vara positivt för barn, då det ökar tillgången till tidigt och lättillgängligt stöd. Genom att familjer kan få hjälp utan behovsprövning minskar risken att problem förvärras, vilket stärker barnets trygghet, utveckling och välmående. Det bidrar även till att fler barn kan få stöd i rätt tid, innan svårigheter får mer långtgående konsekvenser.

Sammantaget skapar detta bättre förutsättningar för att möta barns behov tidigt och på rätt nivå, vilket stärker barnets bästa och bidrar till en mer förebyggande och trygg uppväxtmiljö.

Beslutsunderlag

- Insatser utan behovsprövningar (IUB) – familjebehandling, tjänsteskrivelse, SN2026/70

Skickas till

Verksamhetschef IFO/FS

Enhetschef IFO Barn och unga

Enhetschef IFO Resurs

BOLLEBYGDS KOMMUN

Socialförvaltningen

Rickard Olsson

Förvaltningschef

Daniella Bouyer-Lindén

Enhetschef